

ГЕОПОЛИТИЧКИ КОД РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Проф. др Момчило Сакан
Независни универзитет Бања Лука
momcilosakan@yahoo.com

Сажетак

Рад се састоји се из увода, три целине главног дела и закључака. У уводу, аутор, указује на скоро идентично генетско порекло народа на такозваном Западном Балкану, али и на њихове вештачке поделе и сврставања у различите нације, државе, вероисповести, језике, културне припадности и њихову вишевековну нетрпелјивост. Посебно истиче утицаје великих (светских и регионалних) сила и на основу тога закључује да балканске државе немају свој стабилизван геополитички код. Оне немају ни своју геополитику која подразумева стабилизван стање. Пре би се могло говорити о дневној политици која је одраз схватања политичке елите на власти и актуелног стања на унутрашњем и међународном плану.

У главном делу, аутор, прво дефинише геополитички код државе уопште и Републике Србије посебно. Затим дефинише геополитички поредак држава у међународној заједници. У другом делу прави комплексну историјску анализу геополитичког кода Републике Србије, указује на утицај иностраног фактора и покушаје разбијања Србије. Такође доказује да је геополитички код Србије био променљива категорија и кретао се у дијапазону од повлачења у неприступачне крајеве и склањања народа и војске од агресора до оснивања и очувања јаке националне државе и државе Јужних Словена. На крају детаљно анализира трагање за геополитичким кодом савремене Србије у последње две деценије и указује на озбиљне проблеме који ту државу оптерећују на унутрашњем и међународном плану.

У закључцима, аутор, даје синтезу разматраног текста главног дела. Истовремено указује на препреке и проблеме и даје препоруке за поправљање геополитичког кода републике Србије.

Кључне речи: геополитички код, геополитика, дневна политика, историјска анализа, Република Србија.

Abstract

This paper consists of an introduction, three sections of the main part and conclusion. In the introduction, the author points to the nearly identical genetic origins of people in the so-called Western Balkans, as well as their artificial divisions and classification of different nations, countries, religions, languages and cultural background and their centuries-old animosity. The influences of great (global and regional) powers and the forces on the ground are specifically stressed, with a conclusion that the Balkan countries have stabilized their geopolitical code. They do not have a geopolitical situation that involves stabilized state. We could rather talk about the daily politics that reflects the views of the political elite in power and the current state at the national and international level.

In the main part, the author firstly defines the geopolitical state in general and of Serbia in particular. Then, he defines the geopolitical order of the state in the international community. In the second part he analyzes real complex historical geopolitical code of the Republic of Serbia, shows the influence of foreign factors, and their attempts to break up Serbia. He also proves that the geopolitical code of Serbia was variable and fluctuated in the range from withdrawal to inaccessible areas and sheltering people from military aggression to the establishment and preservation of a strong national government and the state of South Slavs. He finally analyzes the quest for geopolitical code of modern Serbia in the last two decades and indicates serious problems that are the state's burden at domestic and international level.

In conclusion, the author provides a synthesis of the considered part of the main text. He also points to obstacles and problems and makes recommendations for improving geopolitical code of the republic of Serbia.

Key words: geopolitical code, geopolitics, everyday politics, historical analysis, Serbia.

УВОД

Веома је тешко, скоро немогуће, писати о геополитици држава на простору Западног Балкана уопште и Републике Србије посебно зато што геополитички приступ подразумева строгу неутралност уз уважавање географије и политике на одређеном простору. Геополитички приступ је специфичан зато што нема амбицију нити да осуђује нити да оправдава, нити да критикује нити да хвали, а то је у условима Западног Балкана скоро немогуће. Геополитика настоји да принципе на којима конкретне државе, народи и сродне политичке заједнице воде своју спољну и унутрашњу политику објасни њиховим географским и политичким карактеристикама, на конкретном простору и у комплексном окружењу. У целом том процесу географија директно утиче и на ток историје, а историја, затим, посредно обликује културу, морал, традиције и менталитет људи. Геополитика, као наука, дакле, даје рационално објашњење због чега су ствари такве какве јесу и, на бази тога, предвиђа могуће варијанте будућих решења и процеса и помаже у одређивању геополитичког кода и дугорочних смерница државне политике. Познавање и разумевање тих процеса од појединаца и друштвених група, преко држава и региона до глобалног нивоа, битно помаже у креирању државне политике и избегавању сукоба и ратова.

Геополитика на просторима Западног Балкана је, међутим, у видном заостатку, а било је и периода када је оспоравана и анатемисана као наука. Зато је, данас, веома тешко говорити и о геополитичком коду тих „банана државица“. Пре би се могло говорити о дневној политици, односно о претежно мегаломанским и нереалним захтевима, који најчешће нису израз воље и жеље сопственог народа, већ њихових политичких представника и иностраних ментора. Реч је, претежно, о интересима појединаца и друштвених група и утицајима регионалних и светских сила које врше снажне политичке, економске, војне, културне, религиозне и друге притиске на поданичку политичку елиту на власти и на тај начин реализују своје виталне геополитичке интересе.

Геополитика, дакле, подразумева стабилizовано стање и дефинисање геополитичког кода државе, сагласно могућностима и условима у окружењу, за један дужи временски период. То на Западном Балкану, макар до сада, није било могуће. Тако је, на пример, само пре неколико деценија, геополитички код СФРЈ и свих њених република био окретање према несврстаном свету. Намера је била да се активним ангажовањем у Уједињеним нацијама и другим међународним организацијама, пре свега, допринесе: смањивању неједнакости између развијених и неразвијених земаља, ослобађању поробљених народа од колонијалног ропства, ублажавању супротности између војно-политички и економски супротстављених блокова и развоју мира и сарадње у свету. Од деведесетих година двадесетог века и распада СФРЈ, међутим, одбацују се скоро све заједничке вредности, а прихватају оне које се односе на одређену нацију, светску или регионалну силу, религију и новоформирану државу. Онај који није био јасно национално одређен морао је да се сврста у одређену категорију зато што су неутралци били најмање по жељи. Сумњиви и они који нису били чистокрвне нације су на веома тешким и прљавим

пословима проверавани. Појављују се нови и рехабилитују стари јунаци и народни хероји, али и злочинци. Тако је, на пример, Гаврило Принцип, све до грађанског рата био уважаван као симбол борбе за слободу. Постојали су и музеј и улица и мост Гаврила Принципа, чак и отисак његових стопала у асфалту. Сада је он, међутим, у истој држави за један народ народни херој, а за други – терориста коме су скоро избрисани сви наведени трагови и симболи. Ратко Младић, Анте Готовина, Насер Орић и други, у једном народу (или његовом делу) се и даље третирају као народни хероји, а у другом као ратни злочинци...

Сличан однос је и према свим другим вредностима и областима друштвене делатности: политици, економији, историји, култури, језику, религији и слично. Интензивно се руше стари, а постављају нови државни симболи. Антифашисти и фашисти замењују места. Мењају се називи улица, чак и градова. Траже се и разлике у књижевном језику. На просторима Југославије, на пример, живело је шест република и све су оне словенског порекла. Од тих шест република четири су имале потпуно идентичан језик – српско-хрватски. Оне данас говоре на четири различита језика: српски, хрватски, бошњачки и црногорски, али се, за дивно чудо, и даље разумеју без преводиоца. Реч је, дакле, о једном (словенском) народу који има исту етногенезу, чак и ДНК. Они деле и заједничку историју у смислу да су током њеног највећег дела, понекад сви и потпуно истовремено, а понекад и одвојено били објекти империјалних освајачких похода истих или супротних страних сила. Верници верују у једног бога, али су вероисповести различите. Политика је, даље, та религиозна осећања злоупотребљавала и народе сврставала у различите савезе на чијем челу су били принудни патрони (такозвани заштитници), без обзира на то да ли је реч о окупаторима или формалним савезницима.

Цео простор Западног Балкана у последњих 20 година, дакле, затрован је мржњом и нетрпељивошћу. Мржња је посејана на националној, религијској, културној и другој основи. Мржња је евидентна између: комуниста и антикомуниста; такозваних демократа и конзервативаца, теиста и атеиста; припадника различитих вероисповести; припадника различитих политичких оријентација; припадника различитих нација, али и унутар једног народа; између богатих и сиромашних и слично. Здрав разум никако не може да разуме која је сила толику мржњу посејала у народу који је живео у братству и јединству. На просторима СФРЈ створено је нових шест држава (у транзицији, односно у пропадању) уз велике људске и материјалне губитке. Убијено је преко 100.000, претежно биолошки и економски најпродуктивнијих, људи. На њиховом челу није писало ко је Србин, Хрват, Муслиман (Бошњак), Албанац и слично. Али, поставља се питање шта се тиме постигло. Ко је имао право то да уради? Да ли је све то вредело? Да ли ти народи сада боље живе? Да ли је држава већа и економски снажнија? Да ли је будућност извеснија? Нажалост ништа од тога. Како Ђуро Шушњић рече: „Све је дезорганизовано, само је криминал добро организована делатност“. Нетрпељивост је, на жалост и даље присутна и она ће трајати све дотле док истина не избије на светло дана, док јој се отворено не погледа у очи и док сам народ не узме судбину у своје руке, без иностраних „помагача“ и њихових марионета. Добро би било да се то деси у најскоријој будућности. Јер, без политичке, економске, културне и друге сарадње на равноправним основама и потпуног поверења и међусобног разумевања не може се очекивати стабилност и економски препород на тим просторима.

На основу наведеног, јасно се намеће закључак да геополитика и геополитички код држава такозваног Западног Балкана у научној форми, практично и не постоји. Постоје

само политичке амбиције појединих гарнитура на власти, мање или више стабилизоване и оне су значајне за даљу анализу. У овом раду, међутим, анализираће се само геополитички код и геополитика Републике Србије, као једне од најзначајнијих земаља Западног Балкана.

1. Геополитички код и геополитички поредак

Државе или неке друге територијално дефинисане заједнице, у практичном политичком животу, своје активности усмеравају ка дефинисаним циљевима који су повезани са њиховим економским и политичким положајем, стањем безбедности и културним развојем. Практична геополитика је, дакле, у многоме заснована на појединачној перцепцији света и властитој позицији у том свету политичких субјеката. Геополитичка димензија те свести о властитој позицији која је у непосредној вези с националним интересом назива се *геополитичким кодом*. Он одражава субјективно схватање позиције сопствене државе, њених интереса, циљева, могућности и опасности којима је изложена. То је резултат практичног геополитичког промишљања на основу политичко-географских претпоставки о спољним и унутрашњим претњама и властитим интересима и давања одговора на те претње и интересе. Број геополитичких кодова може бити једнак броју држава јер свака треба да има свој геополитички код и он је у непосредној вези са кодовима других, пре свега суседних, држава.¹ Кодови најјачих држава су доминантни и они, без сумње, утичу на државе у: суседству, региону и међународној заједници.

За ваљану интерпретацију одређеног геополитичког понашања и прогнозирање будућих корака, поред релевантних објективних параметара, потребно је, дакле, познавати и геополитички код релевантних субјеката политике, односно проникнути у део садржаја њихове менталне мапе који “покрива” подручје спољнополитичких аспирација. Променљивост те варијабле и њена тешка мерљивост неизбежно умањују степен поузданости геополитичких прогноза и то утолико више уколико су политички субјекти бројнији и уколико је израженија међузависност њиховог деловања. *Геополитички код*, дакле, није ништа друго него (метафорички речено) оријентир понашања који се налази између жеља и могућности с једне и реалних или претпостављених отпора унутар државе и из окружења с друге стране. То је истовремено и компас који одређује смерове кретања и складу с наведеним жељама, могућностима и отпорима. Тај код би, дакле, требала имати свака држава, укључујући и Републику Србију.

За разлику од геополитичког кода, *геополитички поредак* је просторно шири и односи се на место држава у међународној заједници – сагласно њеним економским, политичким, војним, културним и укупним могућностима. То је, уједно, концепт којим се у геополитици објашњава сложеност односа који владају у међународном систему у одређеном историјском раздобљу и веома је близак изразу одређеног типа међународног поретка (биполарни, униполарни, мултиполарни) у науци о међународним односима.²

Истраживања геополитичког поретка су била у извесном заостатку због неуважавања геополитике као науке у многим земљама света – нарочито у државама

¹ Taylor, P. J: *Political Geography*, Longman Scientific & Technical, Essex, 1993, str. 64

² Вукадиновић, Р: *Међународни политички односи*, Барбат, Загреб, 1998.

источне Европе. Зато је већина геополитичара до тог сазнања долазила на основу истраживања историје међународних односа, а нарочито стања у другој половини 20. века када је владао геополитички поредак хладног рата. Сва та истраживања међународних односа су, без сумње имала и наглашену геополитичку димензију, па се бројни аутори (историчари, географи, политиколози и други) с правом могу назвати и савременим геополитичарима. Тако је, на пример, Роберт Кокс (*Robert Cox*) разрадио концепт геополитичког поретка као аналитичког средства за истраживање стања геополитичких односа у свету у одређеном историјском раздобљу. Он геополитички поредак повезује с хегемонијом коју једна држава намеће другима и која им затим отежава актуелно место и развој у светском систему држава.³ Геополитички пореци су комплексни и односе се на укупне (политичке, економске, војне, научне, културне, религијске, социјалне...) потенцијале држава. Геополитички поредак је, дакле, променљива (стохастичка) категорија која се истовремено може дефинисати и као скуп геополитичких кодова држава у одређеном тренутку времена.

2. Историјска анализа геополитичког кода Србије

Током историје Србија је имала бројне успоне, падове и промене геополитичког кода. Срби су крајем прве половине седмог века свој геополитички код усмерили у смеру насељавања небраћених и непоседнутих простора на Балкану. У наредних неколико векова њихов геополитички код карактеришу бројни ратови и буне против сурове византијске власти. У другој половини XII века Срби се коначно ослобађају од византијске власти. Под вођством Стефана Немање, Србија се (4. 1. 1217) уздиже на ранг краљевине, а сам Стефан од папе Хонорија III, добија краљевски венац. Две године касније, његов млађи брат Сава, уз помоћ васељенског патријарха у Никеји, уздиже рашку епископију на ниво архиепископије и постаје први архиепископ, а српска православна црква добија аутокефалност.

У наредна два века геополитички код је усмерен на даље територијално ширење у економско јачање Србије. На власти су се смењивали бројни владари од Радослава до Милутина. Евидентне су и бројне борбе око наследства на власти, али и грађански ратови и одвајања делова територије. Тек за време краља (1331–1346), касније цара (1346–1355) Душана престају унутрашње нетрпељивости и Србија (1346) постаје моћна царевина на Балкану, а Душан се проглашава за „Цара Срба и Грка“. За време његове владавине Србија је постала једна од највећих и најјачих држава у Европи и заузимала је највећи део Балканског полуострва. Душан је 1349. године донео и чувени *Душанов законик* који је, уз Законоправило светог Саве, био најважнији закон (устав) средњовековне Србије.

После Душанове смрти српско царство почиње нагло да слаби. Наследио га је син *Стефан Урош V Нејаки* – последњи владар лозе Немањића. Његова владавина била је готово у сваком погледу супротна владавини његовог родитеља. Он је прво морао да се избори за царско наследство, али није успео да очува централну власт због бахатости властеле која се нагло обогатила у претходним ратовима. Инфраструктурна неповезаност

³ Cox, R: *Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory*, Millenium, vol. X, 1981, p. 126-155. Према: Taylor, P. J. *Political Geography*, Longman Scientific & Technical, Essex, 1993, str. 64

нових територија царевине са језгром отежала је успостављање реда и државних инструмената. После Урошеве смрти 1371 српска држава престаје да постоји.

Срби нису успели да се супротставе најезди Турака Османлија. Прво су поражени на реци Марици (1371. године), где је поражена српска властела из Македоније. Затим су поражени на Косову Пољу (на Видовдан 1389. године), где је поражена војска кнеза Лазара, који је тада био најзначајнији обласни владар у Србији и врховни командант војске у којој су се налазили и његови вазали. У састав османског царства прво су почетком XV века укључени југоисточни делови данашње Србије (околина Ниша), затим, средином 15. века (1459. године), цело подручје Српске деспотовине, и коначно, између 1521. и 1552. године и цело подручје данашње Војводине. Од краја 17. века, у северним деловима данашње Србије (Бачка, западни Срем) османску власт замењује хабзбуршка, која се између 1718. и 1739. шири и на источни Срем, Банат, Мачву, Шумадију, Браничево и Тимочку Крајину. Период османске управе трајао је различито у деловима данашње Србије; најкраће су под турском влашћу били неки делови Војводине (око 150. година), а најдуже неки делови јужне Србије (око 5. векова). Срби су под османском управом стално били изложени процесу исламизације. Велики број Срба је прешао у исламску веру; претежно под притиском, али и ради пријема у државну службу Отоманске империје и напретка у њој. Одвођена су и деца у јаничаре, а неки од њих (Мехмед–паша Соколовић и други) су доспели до највиших друштвених положаја у империји. Временом су потомци тих исламизованих Срба развили посебан национални идентитет са различитим називима, а данас су познати као Бошњаци.⁴

Турци су се, током периода своје непосредне владавине, нарочито окомили на српску аристократију, истребљујући и физички ту друштвену елиту. Срби су били народ другог реда, изложени насиљу, понижавању и експлоатацији. Зато је српски живаљ своју егзистенцију и геополитички код усмерио у смеру напуштања развијених и урбанизованих рударских, занатских и трговачких средишта; повлачио се у неприступачне планине да би се могао бавити сточарством и земљорадњом. Срби су се селили и на делове Панонске низије, који су били под управом Угарске краљевине. Угарски владари су их радо примали и укључивали у угарску војску да се боре против турских освајача. Када је велики део некадашњих угарских територија укључен у Османско царство, готово сви Срби су се нашли у границама турске државе, која је такође насељавала Србе у Панонску низију, где су јој служили као војници и сељаци. Највећа сеоба Срба била је 1690. године под вођством патријарха Арсенија Чарнојевића. После неуспелог устанка, плашећи се турске освете, Срби су одлучили да се повуку заједно с аустријском војском. Области на југу Балкана остале су испражњене, а становништво које је остало масовно је исламизовано. Турци су нарочито исламизовали Рашку област, Косово и Метохију и делимично Македонију.

Србија своју државност почиње да обнавља тек у 19. веку, након Првог (1804. године) и Другог српског (1815. године) устанка. Србија прво (1815. године) добија аутономију у оквиру Османског царства у виду вазалне кнежевине. Потпуну независност и ново територијално проширење на простору данашње југоисточне Србије, Србија добија

⁴ http://sr.wikipedia.org/wiki/Osmansko_carstvo (18. 5. 2012)

на Берлинском конгресу 1878. године.⁵ После Балканских ратова 1912 и 1913. године, и новог територијалног проширења Србије, турска управа престаје на целој територији данашње Србије.

Србија је, уз велике људске и материјалне жртве, знатно допринела победи сила Антанте у Првом светском рату. После рата (1918) она уноси своју државност и сувереност и постаје оснивач Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, која је 1929. године преименована у Краљевину Југославију. Ујединила се са западним републикама чија је политичка елита безрезервно политички, војно и економски, уз благослов Ватикана, подржавала рат Аустро–угарске против Србије. Ватикан се категорички борио против Крфске декларације о уједињењу југословенских народа, а Света столица је последња држава која је признала новонасталу краљевину. „Срби су доживљавани као непријатељи са којима се треба обрачунати кад за то дође повољан тренутак.“⁶

И тај тренутак је дошао у Другом светском рату. Делови Србије су били под окупацијом Сила Осовине, односно нацистичке Немачке и њених савезника Италије, Бугарске, Мађарске, Албаније, као и марионетске про–фашистичке државне творевине под називом Независна Држава Хрватска (НДХ). Та фашистичка творевина (НДХ) извршила је стравичне злочине, пре свега над српским становништвом, а страдали су и многи други: Јевреји, Роми и други, али и Хрвати који нису били лојални тој монструозној творевини.⁷

Из балканских и Првог и Другог светског рата Србија, међутим, излази веома биолошки и економски хендикепирана. У два балканска рата и у Првом светском рату она је изгубила око 50% регрутованог мушког становништва. У Другом светском рату страдало је преко 1.7 милиона Југословена, међу којима је највише припадника српског народа. То се није лоше одразило само на актуелну генерацију и геополитички код, већ и на оне генерације које долазе – на целокупно потомство, његов демографски, економски и интелектуални потенцијал.

Без обзира на то, Србија је свој геополитички код усмерила ка сталном обједињавању јужнословенских народа у једну грађанску државу. Тим напорима придруживали су се и бројни појединци – интелектуалци и друштвене групе у другим републикама, пре свега у Хрватској и Словенији. За уједињење Јужних Словена, Србија је, међутим, била највише заинтересована. За ту идеју постојали су и бројни разлози, а основни су: обједињавање српског националног корпуса у једну државу, уједињење Јужних Словена у једну државу и стварање моћне и стабилне државе на Балкану која би могла обезбедити сопствени суверенитет и представљати значајан субјект у међународном геополитичком поретку.

Србија је, дакле, настојала да уједини све Србе, али и Јужне Словене у једну државу. Србија, међутим, није настојала да уједини све Србе у Србију и да ствара националну државу – Велику Србију, како јој се то често приписује. Ту могућност она је

⁵ Берлински конгрес је био веома неповољан за Србију. Уочавајући то, Јован Цвијић је рекао да је тај Конгрес учинио Србију „опкољеном“ земљом, а Срби су постали „ухапшен“ народ. (Суботић, М: *Босански геополитички троугао*, интервју у: Печат бр. 224, Београд, 2012, стр. 61)

⁶ Живојиновић, Д: *Ватикан и Срби у 20 веку*, Зборник радова, Институт за геополитичке студије, Београд, 1997, стр. 95.

⁷ Детаљније о томе, поред осталог, може се видети и у: <http://www.genocide-jasenovac.info/index.php/-jasenovac-complex> (14. 07. 2012)

безрезервно одбила после Првог светског рата, када јој је то било понуђено. Чак су и бројни аналитичари и експерти, укључујући и Војводу Живојина Мишића, експлицитно упозоравали Краља Александра да то не чини. Србија је само настојала да Срби, али и други народи у републикама Југославије, буду потпуно равноправни као државотворан народ. То је, међутим, веома често (намерно или случајно) погрешно тумачено. Са разлогом или не, стално је од стране представника појединих република указивано на опасност од *великосрпског национализма*.

Суочена с том чињеницом српска руководства, ради општег интереса и опстанка државе, непрекидно су правила уступке на штету сопственог народа. Тако су пристали да се од најсрпскије српске земље (српске Спарте) прогласи засебна (црногорска) нација која би требала да се разликује од Срба.⁸ Српски комунисти су, према мишљењу професора Драгана Недељковића, „за разлику од хрватских и словеначких, изневерили сопствени народ: док су се сви други залагали за афирмацију своје нације, српски комунисти су национално чувство осећали као грех, па су неуморно жигосали великосрпску хегемонију, жмурећи пред заосталошћу јадне Србије, која се жртвовала за ослобођење не само сопствено, него о своје богатије сабраће, као и за идеале европске демократије“.⁹

Од јединствене Србије одузет је део простора и формиране су две покрајине: Војводина и Косово и Метохија.

Име *Војводина* на српском језику означава територију којом управља војвода, а то име потиче из 1848. године, када се простор данашње Војводине звао *Српска Војводина* (1848–1849) и *Војводство Србија* (1849–1860). Од 1945. године, у службеној је употреби назив *Војводина*. Она је присаједињена Краљевини Србији 24. новембра 1918. после распада Аустроугарске монархије. У току Хитлерове окупације Војводина је подељена на три окупационе зоне: Срем су Немци предали такозваној Независној Држави Хрватској, Бачку и Барању је анектирала Хортијева Мађарска, док је Банат потпао под власт домаћих Немаца, иако је формално припадао Недићевој Србији. После Другог светског рата Скупштина изасланика народа Војводине 31. јула 1945. у Новом Саду одлучила је да Аутономна Покрајина Војводина уђе у састав Народне Републике Србије. Статус аутономне покрајине у Србији, Војводина је задржала до данас, иако се степен аутономије мењао током времена. Највећи степен аутономије Војводина је имала између 1974. и 1990. године, када је, иако формално у саставу Србије, имала статус федералног субјекта Југославије са елементима државности.¹⁰

Слично као и у Црној Гори, и у Војводству Српском су настале бројне српске патриотске песме и химне: Доситејева „Востани Србије“, Георгијевићева „Ускликнимо с љубављу“, Ђорђевићева узвишена химна и молитва „Боже правде“, Васићева „Што ћутиш, ћутиш Србине тужни“, Милетићева „Слава слава Србину, орао кликће са висине“, и друге. Војводина је, дакле, имала аутономију и пре уједињења са Србијом. То Војводство (Српско Војводство) је подразумевало аутономију од угарске власти, а не од српске државе. Нема

⁸ Југословенска држава им је дала и сопствену статистичку шифру приликом пописа становништва из 1948. године. Званичан став скупштине Црне Горе, међутим, био је да је: *црногорска нација најчистија етничка група међу Србима*. (<http://sr.wikipedia.org/wiki/Crnogorci> - 6. 6- 2012)

⁹ О томе се детаљније може видети у: Недељковић, Д: *Војводина – земља српских химни*, интервју, Геополитика бр. 52, Београд, 2012, стр. 35-36.

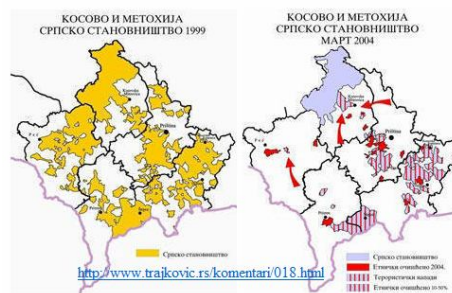
¹⁰ <http://sr.wikipedia.org/sr-el/Vojvodina> (6. 6. 2012)

никакве логике да Срби траже аутономију од њих самих. Без обзира на то, тежње за аутономијом Војводине, па чак и њеном сецесијом од Србије, код неких мањинских, чак и српских, политичких лидера, су и даље веома изражене. Аутономаши и даље настављају политиканство Коминтерне и најжешће ударају тамо где је српска самосвест била најдубља. Уводи се и нови назив Војвођанин, али би се он, у суштини, односио само на Србе; Мађари, Словаци, Буњевци, Хрвати, и други би и даље задржали своје изворне називе. Измишљају и најобичније сепаратистичке флоскуле да Београд узима војвођанске новце, да је Војводина културнија од Србије, да је узвишено бити Југословен, али не и Србин и слично, без обзира на чињенице да је Србија направила Југославију и да су Срби уложили себе у Војводину.¹¹

Косово и Метохија је званично добило аутономију 10. јула 1945. године под називом: *Аутономна Косовско–Метохијска Област* (АКМО). Данашње границе област је добила 1959. године проширењем на северу, када су делови општине Рашка насељени искључиво српским живљем изузети из састава Централне Србије и додати области као делови општине Лепосавић. Априла 1963. године АКМО је уздигнута на ниво покрајине, и мења назив у:

Аутономна Покрајина Косово и Метохија. Новембра 1968. године име покрајине је промењено у *Социјалистичка Аутономна Покрајина Косово*, чиме је Метохија уклоњена из назива. Тај статус *de facto* губи Уставом РС из 1990. године и од тада носи назив *Аутономна Покрајина Косово и Метохија* у саставу Србије. Део Албанаца је, међутим, 1990. године једнострано прогласио независност, али то није признато ни од једне државе осим Албаније. После агресије НАТО 1999. године, према Резолуцији 1244, Косово и Метохија остаје као део Србије, али је под контролом Уједињених нација. Албанци, међутим, и даље етнички чисте Косово од српског и неалбанског становништва и то 17. марта 2004. године кулминира у масовне нападе и прогоне. Албански екстремисти су напали читаве српске заједнице и српске културно–историјске споменике. Коначни политички статус Косова и Метохије још није одређен. Скупштина Косова и Метохије је 17. фебруара 2008, без учешћа српских посланика, прогласила једнострану независност.¹²

Преко *срца Србије*, Косова и Метохије, великоалбански пројект се остварује на очиглед и домаће и светске јавности. Албанци користе бројне инструменте за остваривање пројекта „Велике Албаније“. Међу њима популациона експанзија заузима веома важно место у процесу запоседања делова територије Србије, Црне Горе, Македоније и Грчке. Тај инструмент се, затим, вешто користи у симбиози с оружаном побуном, претњом да ће „запалити Балкан“. У спречи са заинтересованим страним факторима, Албанци на Космету настоје да то „фактичко стање“ политички цементирају и изнуде што веће уступке.

¹¹ „Када сам 1992. отишла из Србије у мојој Војводини оставила сам Србе. Сада после 20 година, затекла сам Војвођане, аутономаше. Не знам како се догодила та трансформација, али знам да неко мора озбиљно да се позабави анализом како то да Срби, а не националне мањине неће да буду Срби него Војвођани. Треба видети шта се то на политичком нивоу догодило на релацији Нови Сад – Београд. Ја сам Војвођанка, али за разлику од ових хохштаплера, мислим да је то најлепши део Српства.“ (Пејин, Н: *Српско срце куца у Београду, а не у Паризу*, Интервју, Печат бр. 229, Београд, 2012, стр. 49)

¹² <http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo> (7. 6. 2012)

Супротно њима, угрожени православни народи и државе су међусобно супротстављени, демографски регресивни и несвесни дугорочне опасности која неке од њих може да избрише са политичко–географске карте¹³

На примеру односа западних сила према Космету ствара се преседан, који тешко може да остане у границама *јединственог случаја*. Признањем те НАТО творевине улази се у нову еру међународних односа. Урушава се међународни правни поредак, а ствара – амерички, са озбиљним последицама чија ће највећа жртва бити сама Европа. „Признање независног Космета, значи и крај европске перспективе Србије, која улази у период трајне нестабилности. То истовремено значи и нестабилност и других, пре свега суседних, држава Грчке, Македоније, Црне Горе и Бугарске. Постоји и латентна опасност од повратка Турске и продора радикалног исламизма на Балкан. Такозвано „независно Косово” могло би, дакле, да буде и нуклеус стварања неких нових геополитичких савеза, у региону Балкана.¹⁴

3. Трагање за геополитичким кодом савремене Србије

Српска политичка елита је ушла веома неспремна у промене које су захватиле Европу и СФРЈ. Она је од краја осамдесетих, па све до сада, имала веома нејасну и непрецизну геополитику. За непуних десет година политичка елита, оличена у режиму Слободана Милошевића, унела је више промена у националну политику и геополитику него све друге елите у читавом двадесетом веку. Они су жестоко бранили вишенационалну федерацију све до њеног распада. Затим су се залагали за останак Срба у једној држави, која никада није била ни организована ни брањена као једна држава. После тога су српски државни простор редуковали на границе две федералне јединице СРЈ (Србију и Црну Гору) које су, у старту, као јединствена национална територија, биле доведене у питање. Та заједница се растура, а западне силе и даље настоје да прекомпонују и матични српски државни простор. Милошевићева политичка елита, дакле, била је веома нејасна, неодлучна, попустљива, спора у реаговању на промене и арогантна према спољним факторима (такозваној међународној заједници персонификованој у САД). Она је, према мишљењу Добрице Ћосића, у почетку била попустљива у подржавању максималистичке политике книнских Срба, а затим их је препустила „домовинском” злочину Туђманове солдатеке и протеривању са вековних огњишта.¹⁵

Не треба заборавити ни чињеницу да је у том периоду вођен стравичан грађански (и религиозни) рат где су се све стране у сукобу надметале у примени метода застрашивања, протеривања и убијања, пре свега недужних људи и друштвених група. Без обзира на то, само је Србија проглашена агресором, иако није напала ни једну суседну земљу. Док су друге државе уживале подршку страних земаља, нарочито земаља западног света, на Србију су вршени страховити политички, економски, пропагандни и војни притисци.¹⁶

¹³ Степић, М: Антисрпски пропагандни „цунами“, Интервју у: Геополитика бр. 52, Београд, 2012, стр. 45.

¹⁴ Детаљније о томе може се видети у: Ћосић, Д: *Боримо се за препород Србије и све радости живота*, Интервју, Политика 31. 5. 2011.

¹⁵ Ћосић, Д: *Боримо се за препород Србије и све радости живота*, Интервју у: Политика 31. 5. 2011.

¹⁶ „Срби иду по свету са печатом ратних злочинаца, што је јако тешко скинути са себе. Ви који живите у Србији то нисте у стању да схватите и сматрате да ћете уласком у ЕУ успети да поправите свој статус. То

Српском народу непрестано се намеће комплекс колективне кривице и одговорности, за разарање Југославије, док се будућност читаве нације условљава некаквом “моралном катарзом”, која треба да се догоди у судницама америчког суда у Хагу. Разорена НАТО агресијом, разбијена економски, пропагандно анатемисана, изолована, осиромашена, делимично корумпирана и дезоријентисана Србија се и даље налази на великој ветрометини.¹⁷ Као таква, она је значајан објект трговине у процесу остваривања интереса великих сила, пре свега Сједињених Држава, Турске и Западне Европе.¹⁸ Српски национални корпус који је био конститутивни народ у СФРЈ, сада је разбијен. Сада Срби у Словенији нису ни национална мањина, Срби из Хрватске су силом протерани из својих домова од стране војске коју су здушно подржавали САД и њихови савезници, а у Босни и Херцеговини су успели да задрже равноправност коју су имали и раније. Срби су протерани и из саме Србије – са Косова и Метохије. Разбијање националног бића и територијалног интегритета Србије и даље се наставља, а националне мањине уживају највећа могућа права. Без обзира на то, поједини представници националних мањина отворено раде против сопствене државе и то им је негде већ одобрено. Очито је да се све то реализује уз снажну подршку западних сила које у Србији не виде озбиљног савезника. Такво стање је делимично и последица недовољно смеле и мудре, нејасне, конфузне, попустљиве и несамосталне политике која је вођена у последњих двадесет година.¹⁹

Нова „демократска“ власт, од 5. октобра 2000. године је у својој предизборној кампањи обећавала оно што се показало као немогуће. Када је победила, она је геополитички код Србије безрезервно усмерила према евроатлантским интеграцијама, очекујући да ће јој САД, НАТО и Европска унија широм отворити врата, да ће фондови ЕУ доћи сами у Србију и да ће стандард упослених расти аритметичком прогресијом. Резултат свега тога био је поданички однос према западним силама; одустајање од тужбе земаља НАТО које су извршиле агресију на СРЈ; самооптуживање и извињавање; даље рушење економског система Србије; урушавање и дивља приватизација профитабилних предузећа; пораст броја незапослених; повећање броја нерешених судских спорова; пораст корупције и криминала; бесрамно богаћење појединаца и друштвених група; општа неслога и борба у вези са надлежностима и привилегијама; међустраничка надметања и оптуживања... Највећи број људи доведен је у стање потпуне егзистенцијалне неизвесности и моралне

је велика заблуда... Многи Срби у Норвешкој се стиде да кажу да су Срби, а свако отварање новина за нас представља шок – никад не знамо шта ће ново да измисле о нама. Сад сам Норвешки грађанин, Норвешка је моја домовина и борићу се свим средствима за право норвешког народа на истину.“ (Митић, З., *Писма из (не)пријатељске Норвешке*, Печат, бр. 175, 22. 07. 2011, стр. 22)

¹⁷ „Замишљали смо да у свету имамо моћне савезнике, да не речем пријатеље. У њих смо, авај, убрајали и Америку. Она је, у оквиру редовне војне и финансијске помоћи, уделила независној и несврстаној Југославији око 100 милијарди долара. Потом је, као предводница бомбардовања 1999. године, причинила штету која се такође процењује на око 100 милијарди долара. Пошто смо сиромашна земља, оставила нам је нешто и осиромашеног уранијума, за успомену и вишевековно сећање. Историјски баланс пријатељствовања са водећом силом света: негативна нула.“ (Данојлић, М., *Добра стара времена*, чланак у: Печат бр. 200, Београд, 2012, стр. 31)

¹⁸ „Живимо у партијској држави, опозиција само обећава, ЕУ нас условљава, Америка нам узима Косово, Русија нас искоришћава, медији нас лажу, криминалци нас краду.“ (Малагурски Борис, *Како смо систематски уништавани од Запада*, Печат бр. 187, Београд, 2011, стр. 61)

¹⁹ “Праву владу у друштву могу чинити само људи од разума, правде, части, принципа, људи од карактера, којима не треба људских закона. Чим врхове друштва заузму ниски, обични људи, сирове душе, тромих мисли, прљавих осећања, настаје поквареност, опадање и пропадање.” (Божидар Кнежевић)

кризе. Оно што је најгоре, путем медија у страном власништву, промовише се модел живљења, који афирмише паразитизам и неморал као врховни принцип живљења. Овоме свакако доприносе и поједине невладине организације, које делују отворено издајнички. Под њиховим окриљем настају многобројни пројекти “преваспитавања Срба”. Један од таквих пројеката су и срамни уџбеници историје, где се промовишу нове историјске интерпретације догађаја на Балкану и целокупна српска историја приказује као непрестани сукоб са здравим разумом, а српски народ неизлечиво оболео, од митоманије, национализма и територијалних претензија према суседним народима. Реч је, дакле, о доминацији западне пропаганде, културе и цивилизације која се проноси у виду популарних серија, телевизијских емисија, рок музике и социјално патолошких појава (наркоманије, хомосексуализма и слично). Уопштено посматрано, уз дужно поштовање морално чистим и успешним појединцима и друштвеним групама, може се са правом рећи да је целокупна српска политика у последњих двадесет година била недовољно успешна. То се, поред осталог, може видети и на основу бесмислено постављеног питања Међународном суду правде, одустајања од најављеног текста резолуције Генералне скупштине УН и вануставног приступа преговорима са Косметом (као да је реч о две суседне државе). Политичке елите на власти су се, дакле, промениле, стандард није порастао, а однос Сједињених Држава и Европске уније према Србији, ако се изузму симболични уступци, остао је исти, као и за време Милошевића.

Српска политичка, лингвистичка, културна и научна елита има негативан однос и према сопственом језику, култури и вредностима. Није проблем у коришћењу два писма јер и многи народи то раде.²⁰ Проблем је, поред осталог, и у правилном избору у коришћењу термина за означавање појава (предмета, процеса). Тако је, на пример, придев *српски* скоро избачен из употребе. Његово коришћење у СФРЈ – земљи у којој су Срби били најмногољуднија нација, се сматрало, а и данас се сматра, *великосрпским хегемонизмом*. Свако ко разуме српски језик рећи ће *љубавно писмо*, а не *писмо љубави*. Али није увек тако. Из помодарства или страха или нечег трећег, неко се стиди да све што је српско назове правим именом. Зато данас постоји: Влада Србије (уместо Српска влада) Радио телевизија Србије (уместо: Српска радио телевизија), Војска Србије (уместо: Српска војска), фабрике Србије (уместо: српске фабрике), науке одбране (уместо: војне науке; вероватно из страха од милитаризације) и слично. А, како би тек било да неко каже Српска Војводина, Српско Косово и Метохија и слично? Србија има и ТАНЈУГ (телеграфска агенција нове Југославије) Југословенску кинотеку, Југословенско драмско позориште..., ЈЖ на вагонима... Српски западни суседи су ишли чак и даље и умножили и саму реч *Србин*. Поред *Србина* увели су и именицу *Србијанац*, а придеву *српски* додали и придев *србијански*. Намера је очигледна – да се истакне разлика између Срба из Србије и оних ван ње.²¹

Изгледа да никада у свету није изречено толико лажи о Србији као у последње три деценије. Западна пропаганда изрекла је бројне лажи о: Србима као геноцидном народу, геноциду на Косову и Метохији, агресорској ЈНА, Српској академији наука и уметности, односима према народима других република, силовању жена, Сребрници, Маркалама, Рачку, такозваној западној демократији и бројним другим. Чињеница је, међутим, да су у

²⁰ Суботић, М: *Продужетак хрватске политике*, чланак у: <http://www.slobodanjovanovic.org/2011/03/04/>.

²¹ Детаљније о томе може се видети у: Боричић, Г: Придеви и заменице у транзицији, Политика, Београд, 9. август, 2012.

том трагичном грађанском рату све стране у сукобу чиниле стравичне злочине. Страдали су многи људи, али је страдала и истина. А, све до оног тренутка док се не почне говорити потпуна истина о свему ономе што се догодило и док се не почне отворено разговарати, без једностраних оптуживања и самооптуживања, неће се моћи повратити пољуљано поверење између јужнословенских народа. Најбоље би било да је јужнословенска криза решена цивилизовано, без људских жртава, као што су то урадиле Чешка и Словачка. До тога, међутим, није дошло. Страдали су бројни невини људи – претежно деца, стари и немоћни. Страдали су људи у Сребрници и Вуковару и Србија се због тога службено извинила. Потребно је међутим, отворено рећи да су страдали и Срби око Сребрнице, знатно пре злочина над муслиманима у Сребрници, али се нико због тога није јавно извинио, нити су злочинци ваљано кажњени. Свирепи су убијани и припадници ЈНА у Сплиту, Вуковару, Бјеловару и другим местима. Они су проглашени агресорима, иако су били у сопственој земљи, у објектима који су се водили као њихови од Другог светског рата. Страдали су и припадници ЈНА у Сарајевској и Тузланској колони, након споразума о извлачењу који су припадници Армије БиХ срамно прекршили. Страдали су и српски цивили по бројним хрватским градовима, а многи су силом протерани из домова у којима су живели вековима. Страдали су, дакле, бројни цивили у међунационалном сукобу, али је било и оних који су изгубили животе и у сукобима унутар нације. Толике жртве се, на жалост, не могу надокнадити, али оне заслужују да се каже потпуна истина о њима и да се злочинци приведу правди и казне за почињена злодела.²² То је уједно и основни предуслов за дефинисање геополитичког кода, међудржавну сарадњу и суживот на тим просторима.

Ипак, након толико времена, појављују се и бројне изјаве о Србима са супротним ставовима. Симпатије према Србији почињу да расту у скоро свим земљама: Руској Федерацији, Кини, Индији, Белорусији, Пакистану, Босни и Херцеговини, затим у бројним несврстаним земљама и другим. Бројни су и људи, актери тих догађаја, који вероватно због своје савести, више нису могли да ћуте већ обелодањују чињенице и сопствена убеђења. О томе у последње време нарочито упозоравају и поједини теоретичари и експерти чак и из оних држава које су биле творци те пропаганде, али и из самог врха Уједињених нација. Тако, на пример, Јасуши Акаши изјављује да није утврђено ко је гађао пијацу на Маркалама. Према његовом мишљењу то су могли урадити и босански муслимани, такозвани Бошњаци. Слично њему и елитни специјалац МУП-а БиХ, Зоран Чегар, тврди да су на учеснике митинга пред скупштином БиХ пуцали људи Јуке Празине, а не Срби, како је то јавности било предочено.²³ Чак је и први министар полиције у самосталној

²² „Није Србија извршила агресију на Хрватску као што тврде сви хрватски политичари“... „Не, то је лаж на коју су пристале све постоктобарске владе у Београду“... „Није ЈНА напала Хрватску, већ су паравојне снаге Републике Хрватске започеле сукоб нападима на гарнизоне ЈНА у Хрватској. Ко год каже другачије поварењак је и лажов. Луд није јер то ни луд не може да тврди“ ... „Хоћете да вам још једном, по не знам који пут на овом месту, опишем шта се Србима догађало у Сиску, Осијеку, Задру, Сплиту, Загребу, Карловцу... пре него што је избио рат у Хрватској. Док год Борис Тадић, или било ко други у име Србије, све ово не каже јавно, пред камерама, Србија ће у односима са Хрватском морати да буде снисходљива, понизна, на коленима.“ ... „Има ли Тадић снаге да јавно упита партнере на екс-ју простору и „пријатеље Србије“ у међународној заједници, како то да је Хрватска 1995. године имала право да интервенише у Крајини, зони под заштитом УН, а Србија три године касније, није имала право да интервенише на Косову.“ (Димитријевић, Р., *Прича о Милошевићу као сотони вуче Србију у амбис*, чланак у: Печат бр. 138, Београд, 29. 10. 2010, стр. 14 и 15.)

²³ Чегар, З: *Јука Празина 1992. пуцао на митингаше*, Интевју, Press - 24. мај, NPC International д.о.о. Бања Лука, 2012, стр. 4. и 5.

Хрватској, Јосип Бољковац, објавио књигу у којој доказује да је све отпочело агресијом Хрватске на ЈНА и Србе у Хрватској. Бољковац, без сумње, није рекао ништа ново. Довољно је само присетити се сцене давлeња војника (Македонца) на митингу у Сплиту знатно пре оружаних сукоба, али и масакра припадника ЈНА у касарни у Бјеловару и неким другим касарнама у Хрватској. Ново је само то што му је савест коначно прорадила и он то јавно признаје. Због те изјаве, а не због некаквих партизанских злочина наводно почињених 1945. године, Бољковац је био ухапшен и изложен опакој медијској кампањи дела хрватских медија и јавности.²⁴ Сличне изјаве о лажима у Босни и Херцеговини, Косову и Метохији, хрватској операцији Олуја и слично, дају и аутори књиге „Политика геноцида“, Едварс С. Херман и Дејвид Питерсон.²⁵ У предговору те књиге, Ноам Чомски, упозорава да би најчасније било изоставити термин *геноцид* „из речника док не дође дан, ако икада дође, када искреност и поштење буду нарастајућа норма“.²⁶ Појављују се и бројни други аутори као, на пример, што су: Џон Перкинс, генерал Пјер Мари Галоа, Мајкл Паренти, Јелена Гускова, Ана Игоревна Филимонова, Лорета Наполеони, Александар Дугин, Мари Ле Пен, Мишел Чосудовски и бројни други људи импресивних биографија и високе етичности који директно или индиректно осуђују политику дискриминације према Србима и пружају руку солидарности српском народу у времену његове највеће историјске несреће и усамљености.

На питање које мучи многе Србе, како објаснити толику мржњу Запада према Србима, Звонимир Трајковић, некадашњи саветник председника Слободана Милошевића, даје једноставан одговор. Према његовом мишљењу, није у питању непријатељство већ чист интерес заснован на историјским и ратним везама држава. „Ако Немци желе да доминирају Балканом, а желе, морају тај простор да уситне и створе више зависних државица, мањих од пет милиона становника. Државе мање од пет милиона нису у могућности да буду самосталне јер немају капацитет да се бране и сачувају свој суверенитет – па ће самим тим и саме тражити нечије покровитељство. Срби су на Балкану једини државотворни народ који тој Немачкој експанзији може бити претња и они су тога веома свесни. Ако изузмемо вештачки створене квази нације као што су Црногорци, Македонци, Бошњаци, добар део Хрвата, а у ствари су Срби, Срба на Балкану има више од 15 милиона и њима се никако не сме дозволити да буду окупљени у једној држави – јер је то онда проблем за све оне који желе да доминирају Балканом“.²⁷ Као други спецификум он наводи српску словенску, културолошку, православну и историјску повезаност са Русијом. На основу тога неке западне земље виде Србију као истурени руски бедем у меки трбух Европе. Стога је, према његовом мишљењу, за Запад увек добро да Срби буду разједињени и на коленима, па се зато према њима тако и понашају. То су само два од двадесетак разлога због којих, према његовом мишљењу, искрени и озбиљан споразум између Срба и Запада није могуће постићи. „Може се доћи до неког само привременог споразума, као што је било у Првом и Другом светском рату, али само зато што је то одговарало њиховим тренутним интересима“.²⁸

²⁴ Дмитровић, Р: *Николић између Камених врата и Баишчаришије*, чланак у: Печат бр. 218, Београд, 2012, стр. 27.

²⁵ Едварс С. Херман и Дејвид Питерсон: *Политика геноцида*, Весна инфо, Београд, 2010. (књига у целини)

²⁶ Едварс С. Херман и Дејвид Питерсон: исто, ..., стр. 12.

²⁷ Трајковић, З: *Србију намерно уништавају*, интервју, Геополитика бр. 50, Београд, 2012, стр. 11.

²⁸ Исто, стр. 11.

Трајковићеве анализе се, првенствено, односе на Немачку, али оне могу бити актуелне и за САД или било коју другу регионалну силу. Немачка је, ипак, по том питању егземплар, али то се не односи на вредни и дружељубиви немачки народ. То се односи на поједине њихове арогантне, милитантне и искључиве политичке елите на власти које се четири пута у последњих сто година ангажују против Србије и српског народа. Прво је Кајзер Вилхелм 1915. године послао војску на Србију и изгубио царство. Наредни још тежи налет на Србију извршио је Хитлер када је немачка окупациона сила масовно убијала Србе – у свирепом размери: сто Срба за једног Немца. Епилог свега тога је и чињеница да је Вођа Трећег Рајха попио отров и наложио да се његов леш полије бензином и спали. Немачка је, затим, интензивно радила на разбијању СФРЈ и признавању независности Словеније и Хрватске и ултимативно вршила притисак и на друге европске земље да то ураде. Због тога је Ханс–Дитрих Геншер, критикован од тадашњег Генералног секретара Уједињених нација, Хавијера Переза де Куелара. Непосредно после тога, 1992. године Геншер подноси оставку на дужност министра иностраних послова Немачке. Немачка, затим, крши сопствени устав и заједно са другим чланицама НАТО учествује у агресији на Србију (СРЈ). Ултимативни притисци и напади Немачке на Србију не престају ни данас. То се нарочито види на основу упорних захтева немачких политичара, од моћне Ангеле Меркел па до Мартина Шулца и Андреаса Шокенхофа, да Србија призна независност Космета у коме би Срби били преведени у „народ Косова“ („Косоваре“).²⁹

Било би, међутим, коректно окренути се и према сопственим слабостима. Србија је мала земља и свако арогантно понашање и грешка политике могу бити катастрофални, а пракса је то и потврдила. Са државама треба сарађивати и изграђивати узајамно поверење. Коректно би било рећи да је српска политичка елита у последњих десетак година у том смеру учинила огромне напоре и остварила видне резултате. Србију многе земље света, данас, доживљавају као пријатељску земљу која је била жртва бројних притисака, уцена, економских блокада, али и отворене агресије. Србија је свој геополитички код и целокупну спољнополитичку активност усмерила у смеру мира, толеранције и решавања сукоба у институцијама Уједињених народа. У реализацији тих активности редовно је наилазила на разумевање и подршку од стране водећих сила Истока, неких земаља ЕУ, али и свих других које се безрезервно боре за истину и владавину међународног права. Српски министар иностраних послова господин Вук Јерemiћ је тајним гласањем изабран за председавајућег Генералне скупштине УН, што представља својеврсно признање, прво њему, а затим и земљи из које потиче.

У последњих неколико година остварени су и видни резултати у изградњи инфраструктуре, нарочито путне мреже. Урађени су бројни мостови, вијадукти и сложене раскрснице, али и комплетан аутопут кроз Војводину. Остварени су и видни резултати на плану гасификације; поправљања квалитета централног грејања у бројним градовима; изградње школа, дечјих вртића, паркова; заштите трудница и беба; и слично, али је то још увек недовољно. Највећу потешкоћу, међутим, и даље представљају недовољан развој привредне производње, немогућност запошљавања, слаб стандард и здравствена заштита, немогућност решавања стамбених проблема, појава криминала и опште несигурности грађана. У процесу изградње инфраструктуре порасли су и дугови државе, што може

²⁹ Детаљније о томе може се видети у: Марковић, Р: Нормализовање ненормалног, чланак у: Печат бр. 235. Београд, 2012, стр. 6-12; и Алмули, Ј: Нова офанзива „Четвртог Рајха“, чланак у: Печат бр. 235. Београд, 2012, стр. 18-20.

представљати велики проблем у наредном периоду, нарочито у условима нестабилне домаће валуте и рецесије у привреди.

Србија је, дакле, остварила извесне резултате, али је и даље суочена с озбиљним проблемима, као и скоро све друге земље у региону. Њен геополитички код је, до сада, безрезервно био усмерена ка учлањењу у Европску унију, али је однос Уније према Србији био крајње ултимативан и недоследан. То недоследно понашање бриселске администрације и неких од најмоћнијих чланица ЕУ према Србији је знатно допринело смањењу евроентузијазма у српском јавном мњењу и националном бићу уопште. Према последњим анкетама за улазак Србије у Унију гласало би на референдуму мање од половине грађана (49%), а категорички против би било 25%. Све то наводи на закључак да је дошло време отржењења и да Србија треба да мења наведени геополитички код.

Закључак

На основу наведеног може се закључити да су све државе на Балканском полуострву, историјски посматрано, пролазиле кроз периоде криза и ратова, а срећни периоди мира, без претњи, уцена и латентне опасности од нових сукоба, су представљали веома ретке, и кратке, временске интервале. Народи, претежно истог порекла, језика и културе веома често су ратовали једни против других, али најчешће на рачун туђих интереса. Слично њима и српски народ је, током своје историје пролазио кроз тешка искушења у борби за сопствену државу, а понекад и за голу егзистенцију и биолошки опстанак.

Из наведене анализе се, такође, види да су Срби стари европски народ са снажним креативним духом, који је током историје изграђиван и практично верификован. У средњем веку Србија је била једна од најстабилнијих земаља на Балкану. Она је за време цара Душана била и једна од највећих и најјачих земаља у Европи. После његове смрти, међутим, настаје регионализација Србије и преношење надлежности на локалне нивое власти што је снажно допринело њеном поразу од турске царевине. У току вишевековног ропства Срби свој геополитички код, затим, усмеравају у смеру склањања становништва у неприступачне крајеве ради физичког и биолошког преживљавања. Од 19. века Срби поново почињу да обнављају своју државу сламањем многих отпора, пре свега ослобађањем од турске, а касније и од аустријско–немачке окупације. Како тада, тако и данас Србија и даље тражи свој геополитички код и формулу опстанка уз велике напоре и одрицања. Данас, на жалост, постоји и додатна отежавајућа околност, а то је снажни евроатлантски утицај на Балкан и притисак на Србију.

Под наведеним притиском Србија је у последње две деценије плански доведена у веома тешку економску, политичку, војну, социјалну, едукативну, медијску и културно–просветну позицију. У грађанским ратовима и у току агресије НАТО, српски национални корпус је претрпео огромне људске и материјалне губитке, економска разарања, расељавања људи... Рат је, такође, знатно допринео појави криминала, болести становништва, еколошким загађењима и неповољном утицају на међунационалне и међународне односе. Због етничког чишћења у многим насељима и регионима промењена је демографска структура становништва. Преко милион становника српске националности је био принуђен да напусти своја вековна огњишта – нарочито у Хрватској и деловима

Босне и Херцеговине. Протерано је и неколико стотина хиљада Срба са Косова и Метохије – са простора у центру српске државности, културе у духовности. Становништво је, углавном, било присиљено да се сели у Србију, али је велики број и оних који су отишли у иностране земље – Канаду, Аустралију, Немачку, Француску, Аустрију и друге. У вихору рата спаљивана су комплетна насеља – села и градови. Рушена су целокупна материјална добра, од кућа и привредних објеката, преко школа и елемената инфраструктуре (путеви, пруге, мостови, електро, ТВ и ПТТ инсталације) до болница и избегличких логора. У етничким сукобима рушени су и верски објекти и гробља са намером етничког и верског чишћења простора, фалсификовања и мењања историје и ономогућавања избеглим лицима повратак у своје домове. Целокупна привреда Србије, услед економске блокаде, грађанских ратова и агресије НАТО претрпела је огромне материјалне губитке који се процењују на стотине милијарди долара и, до данас, није достигла онај ниво који је имала пре рата. Војска Србије је плански умањена и девастирана. Пропаганда против српског народа је стравично интензивирана. У прљавим пословима лагања и оптуживањима учествовали су и даље активно и некажњено учествују у поједини грађани Србије. Те активности су, на жалост, биле популарне, али и исплативе.

После рата, државна и друштвена имовина, је обезвређена и распродата у бесцење. Распродата су и она предузећа која су, поред осталог, годишње градила и неколико десетина станова за своје упослене. Капитал се нагло трансформисао у руке веома малог броја људи недовољно заинтересованих за судбину највећег дела становништва које се бори за голу егзистенцију. Повећава се и број бескућника који нису у могућности да решавају своје стамбене проблеме. Србија је презадужена веома неповољним кредитима из иностраних банака који су, уместо улагања у производњу, најчешће, коришћени за потребе богатог слоја, смиривање социјалних немира и стабилизацију домаће валуте. На културном плану, нарочито у мас–медијима, позоришту, музици и филму одбацивана су домаћа, а фаворизована туђа стваралаштва и вредности. Слична је ситуација и у науци и образовању, социјалном и здравственом збрињавању... Наталитет је у сталном опадању. Процес сталне фрагментације Србије и даље је присутан. Разбијена је СФРЈ, заједничка држава Јужних Словена, али и српског народа. Одвојила се Црна Гора, а Србија и даље не успева да заокружи свој државотворни простор. Космет, уз отворену подршку САД и водећих држава Западне Европе, проглашава једнострану независност. Војвођанска руководства, уз притисак мањинских политичких партија и помоћ појединих невладиних организација, упорно подстичу даљи процес подржављења, чак и одвајања.

У целокупном том послератном периоду Србија је свој геополитички код усмерила у смеру, учлањења у евроатлантске интеграције и Европску унију. Како је време пролазило ентузијазам за учлањење у НАТО је опадао. О чланству у Европску унију, у последњих неколико година говорило с великим одушевљењем, али се и то показало нереалним. Извесно је да Србија неће постати члан Европске уније у наредној деценији, а вероватно ни после тога. Постало је веома очигледно да Европска унија није заинтересована за Србију као равноправног члана – у складу са њеним укупним геополитичким потенцијалима. Бројне уцене, понижења и неправде које намеће бриселска администрација јасно показују да су обећања дела наше досадашње политичке елите на власти и у опозицији доживела тотални фијаско. Европска унија за Србију је велика илузија. Зато актуелна политичка елита има пуно право да преиспита њен „европски пут“ с јасним показатељима о томе шта је бриселска администрација до сада урадила на плану економског, политичког, културног и другог опоравка, подизања угледа у свету, изградње

модерне државе и општег препорода Србије. Потребно је такође направити анализу о намерама актуелне политике Брисела. Да ли је она спремна да помогне у изградњи модерне Србије или се иза тога крије оправдање империјалне политике Запада и изговор за тријумф словеначког, хрватског или албанског национализма? Да ли је уложених стотина милиона евра у разне емисаре, саветнике, консултанте, партнере, инвеститоре, невладине организације и слично допринело угледу и препороду Србије или фрагментацији њене територије и националног бића?

Србија, дакле, треба да замени приоритете и да се окрене себи; сопственој модернизацији, демократизацији, одбрани и безбедности уопште. Не могу се чинити уступци на штету суштинских државних интереса и интереса народа који живе у Србији. Потребно је уредити земљу: реформисати привреду; развијати економију и отворати нова радна места; штедети новац и остваривати буџетски суфицит; изграђивати инфраструктуру; смањити администрацију и успостављати јефтинији државни апарат; сломити олигархе и монополисте; увести обавезан војни рок (макар 6 месеци), борити се за изградњу и очување целovitости српског духовног простора и остварење легитимних политичких права српског народа у земљи и иностранству; стварати ефикасније судство, школство, здравство, војску и полицију...; решавати социјалне проблеме; бринути о породици и грађанима уопште; стимулисати пораст наталитета, искоренити криминал и профитерство; развијати морал и интелектуално поштење... Потребна је и енергична воља, чврста вера у сопствене креативне потенцијале и нада да ће боље време доћи. Треба се учити на светлим примерима српских великана светског ранга који су се исказали на пољу науке, културе, књижевности, уметности... Уопштено речено, потребан је домаћински однос и препород народа изнутра. Томе нарочито може допринети српска интелектуална елита која више нема право на ћутање. Потребна је енергична борба за истину коју српски народ заслужује. Нарочито је потребно идентификовати институције и појединце који доказано непријатељски раде против Србије и спречити њихово деловање.

На унутрашњем политичком плану потребна је чврста одлучност на разбијању свих сепаратистичких и националистичких тенденција. Националним мањинама треба дати сва права која им по европским стандардима припадају. Потребно је, међутим, енергично спречити злоупотребу појединаца и покушаје дестабилизације сопствене државе. Потребно је, такође, ојачати савезну администрацију на рачун покрајинских и регионалних руководстава. Прво је потребно аутономашке тенденције у Војводини довести у уставне оквире, а затим даље радити на елиминацији те неприродне творевине и непотребне администрације. Таква политичка структура државе није забележена нигде у свету. Косово и Метохија је велики проблем који ће се дуго решавати. Потребно је стрпљиво ширити истину о стварним намерама Сједињених Држава и њених савезника и спречити злочине над недужним становништвом. Американци и њихови савезници су на Космету прво посејали осиромашени уранијум. Сада преузимају виталне ресурсе и институције (руднике, фабрике, ПТТ...), а то народ на Космету неће толерисати у недоглед.

На међународном плану, потребно је и даље развијати чврсту билатералну сарадњу са свим државама света и владиним међународним организацијама. Нарочито је потребно сарађивати и пружити руку помирења народима у суседним државама; владе се смењују, а народи су вечни. Такође је потребно интензивирати сарадњу и развијати пријатељске односе са Руском Федерацијом која је помогла кад год је могла, али без услова и условљавања. Она никада није извршила агресију на Србију. Уместо ваздухоплова са

кластер бомбама и осиромашеним уранијем које су по Србији посејале водеће земље НАТО, Руска Федерација шаље авионе за гашење пожара и за друге врсте хуманитарне активности. Потребно је интензивирати сарадњу и са Народном Републиком Кином која се енергично бори за поштовање међународног права уопште и територијалног интегритета Србије посебно. Потребно је сарађивати и са водећим земљама Европске уније, нарочито Немачком и Француском са којом је Србија традиционално имала добре односе. Потребно је сарађивати и са институцијама Уније, али без додатних услова и условљавања. Геополитички код Србије може да буде и учлањење у Европску унију, али не „на коленима“, већ као равноправан и признат партнер. Србија не треба да се оптерећује Унијом. Она треба да се развија и остварује међународне стандарде и сарадњу. Када Србија оствари видан напредак на свим пољима, Унија ће јој сама понуди чланство и сарадњу.

Литература

1. *Агресија НАТО*, Клуб генерала и адмирала Војске Србије, Београд, 2008.
2. Аврамов, С., *Положај Срба у геополитичком окружењу*, уводно саопштење, у: Геополитичка стварност Срба, Институт за геополитичке студије, Београд, 1997.
3. Антић, Ч: Европска агенда, чланак у: Политика, Београд, 30. 08. 2012.
4. Богдановић, Љ., *Голгота која траје*, Срби у Хрватској: од сувереног народа до прогнаника, чланак у: Печат бр. 152, Београд, 2011.
5. Боричић, Г: Придеви и заменице у транзицији, Политика, Београд, 09. 08. 2012.
6. Чегар, З: *Јука Празина 1992. пуцао на митингаше*, Интервју, Press NPC International д.о.о. Бања Лука, 24. 05. 2012.
7. Чомски, Н: *Сатанска „лепота“ новог светског поретка*, делови текста у: Печат, бр. 150. Београд, 2011.
8. Ћосић, Д: *Боримо се за препород Србије и све радости живота*, Интервју, Политика, Београд, 31. 5. 2011.
9. Даниловић, М., *Широко поље неразумевања*, чланак у: Печат бр 152, Београд, 2011.
10. Данојлић, М., *Добра стара времена*, чланак у: Печат бр. 200, Београд, 2012.
11. Димитријевић, Р., *Прича о Милошевићу као сотони вуче Србију у амбис*, чланак у: Печат бр. 138, Београд, 2010.
12. Дмитровић, Р: *Николић између Каменитих врата и Баишчаршије*, чланак у: Печат бр. 218, Београд, 2012.
13. Дмитровић, Р: *Судбина Србије одређена је 1928. године у Дрездену*, чланак у: Печат бр. 225, Београд, 2012.
14. Ђакомо С: *Хрватска операција Олуја*, „Ослобађање“ Крајине и етничко чишћење Срба, Откровење, Београд, 2011.
15. Едварс С. Херман и Дејвид Питерсон: *Политика геноцида*, Весна инфо, Београд, 2010.
16. Екмецић, М., *Ми смо за Америку народ који у себи носи опасан вирус*, Интервју поводом публикавања његове књиге: „Срби између клања и орања“, Печат бр. 147, Београд, 2010.
17. Ерић, С: *Медијске манипулације – Рачак и Хула*, Геополитика бр. 54, Београд, 2012)
18. Галући Џ: *Косово – какав хаос*, чланак у: Политика, Београд, 7.2. 2011.
19. Хартович, М. О., *Болни опрштај Европе*, Есеј о паду Старог света објављен у: Геополитика, бр. 38, Београд, фебруар 2011.
20. Heffermehl (ur) S. F: *Peace is possible, International Peace Bureau, Oslo, 2000.*
21. Holbrooke, R: *To End a War*, Modern Library, New York, 1999.

22. *Историја Савеза Комуниста Југославије*, Издавачки центар Комунист/Народна књига/Рад, Београд, 1985.
23. Јаћовски, З: *Срби и Хрвати ДНК браћа*, Курир, Београд, 20. 01. 2012.
24. Кеџмановић, Н., *Како је БиХ могућа?*, чланак у: *Нова српска политичка мисао*, часопис за теоријска и друштвена истраживања, Београд, 4. 3. 2011.
25. Кљакић, С., *Расуто десет тона уранијумске муниције*, Политика, 24. 3. 2012.
26. Малагурски Б: *Како смо систематски уништавани од Запада*, Печат бр. 187, Београд, 2011.
27. Марковић, Р., *Слободан Милошевић у коловрату мржње и лажи*, чланак у: Печат бр. 150, Београд, 28. 1. 2011.
28. Марковић, Р: *Нормализовање ненормалног*, чланак у: Печат бр. 235. Београд, 2012.
29. Микић, Б. С., *О рату*, Прометеј, Нови Сад, 2006.
30. Микелић, Б: *Јосиповићу, историја је на страни Срба*, чланак у: Печат бр. 232, Београд, 2012.
31. Микић, Б. С., *Темнић у борби за слободу*, Градац, Београд, 2010.
32. Милошевић, З., *Нови словеначки партизани – ЗДАЈ*, чланак у: Печат бр. 151, Београд, 2011.
33. Минић Д. К: *Августовска самоћа*, месечник у: Политика, Београд, 31. 08. 2011.
34. Митић, З., *Писма из (не)пријатељске Норвешке*, Печат, бр. 175, Београд, 2011.
35. Недељковић, Д: *Војводина – земља српских химни*, интервју, Геополитика бр. 52, Београд, 2012.
36. Никезић, И., *Етика ратовања*, НИЦ Војска, Београд 2004.
37. Пејин, Н: *Српско срце куца у Београду, а не у Паризу*, Интервју, Печат бр. 229, Београд, 2012.
38. Робертс, А., *Оксфорд крије београдске тајне из деведесетих*, Политика 8. 4. 2012.
39. Петровић, Д: *Промена елите предуслов националног препорода Србије*, Српска аналитика, Београд, 31. 05. 2012.
40. Станић, Д: *Председник Матице српске: У Војводини неки здушно раде на томе да се отвори жариште слично косовском*, Интервју, Вечерње новости, Београд, 25. 08. 2012.
41. Степић, М: *Антисрпски пропагандни „цунами“*, Интервју, Геополитика бр. 52, Београд, 2012.
42. Суботић, М: *Продужетак хрватске политике*, чланак у: <http://www.slobodanjovanovic.org/2011/03/04>.
43. Танасковић, Д: *Турска на путу неоосманизма*, чланак у: Политика, Београд, 11. 3. 2010.
44. Taylor, P. J: *Political Geography*, Longman Scientific & Technical, Essex, 1993.
45. Трајковић, З: *Србију намерно уништавају*, интервју, Геополитика бр. 50, Београд, 2012.
46. Умељић, В: *Србин који је задивио Чомског*, Прес, Бања Лука, 14. 7. 2012.
47. Вељковић, Б., *Српско питање и КПЈ до 1941. године*, НУБЛ, Бања Лука, 2010.
48. Вукадиновић, Р: *Међународни политички односи*, Барбат, Загреб, 1998.
49. Зиновјев, А., *Оно што су САД и НАТО учинили у Југославији у страшним деведесетим годинама несумњиво је једна од најсрамнијих страница историје западног друштва*, чланак у: Печат бр. 98, Београд, 2010.
50. Живановић, С., *Подаци о Јасеновцу су језик истине*, чланак у: Политика, Београд, 20. 03. 2012.
51. Живојиновић, Д: *Ватикан и Срби у 20 веку*, Зборник радова, Институт за геополитичке студије, Београд, 1997.

Интернет адресе

1. <http://www.mup.gov.rs/domino/mup.nsf/terorizaml.pdf>
2. [http://www.bastabalkana.com/2010/10/\(17.5.2011\)](http://www.bastabalkana.com/2010/10/(17.5.2011))
3. <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=1839> (10.5.2011)
4. http://sr.wikipedia.org/wiki/Osmansko_carstvo (18. 5. 2012)
5. <http://sr.wikipedia.org/wiki/Crnogorci> (6. 6– 2012)

6. <http://sr.wikipedia.org/sr-el/Vojvodina> (6. 6. 2012)
7. <http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo> (7. 6. 2012)
8. http://en.wikipedia.org/wiki/Milan_Tepić. (12. 6. 2012.